

II

Plan metodyczny lekcji historii w kl. III.... Czas 2 godz. lekcyjna

Cele lekcji:

- poznanie faktów związanych z polityką Niemców wobec Polaków i innych narodów, uznanych przez nich za rasowo niższe w okresie II wojny światowej,
- zdobycie wiedzy o sytuacji inteligencji polskiej pod niemiecką okupacją,
- znajomość sposobów niszczenia narodu polskiego i jego kultury przez okupanta, form terroru stosowanego wobec polskich obywateli,
- wiedza o formach i sposobach walki Polaków z okupantem, z jego polityką wynarodowienia i biologicznego wyniszczenia,
- zrozumienie i szacunek dla determinacji, bohaterstwa wielu Polaków w tym nauczycieli w walce o zachowanie godności i człowieczeństwa w obliczu terroru i pogardy dla życia ludzkiego w myśl ideologii śmierci,
- przyjęcie przez młode umysły przekonania o obowiązku piętnowania zbrodni, obrony życia i wolności człowieka

Temat: Sytuacja społeczeństwa polskiego na terenach zajętych przez III Rzeszę we wrześniu 1939 roku.

Treści:

- plany Niemiec wobec ziem polskich,
- podział ziem polskich pod niemiecką okupacją na ziemie wcielone do Rzeszy i Generalne Gubernatorstwo i ich odrębna sytuacja prawna,
- wojenne ustawodawstwo i sądownictwo,
- represjonowanie Polaków na terenach zajętych, formy i metody,
- różne sposoby oporu Polaków wobec terroru niemieckiego.

Pojęcia:

- Generalne Gubernatorstwo, ziemie wcielone do Rzeszy, generalny plan wschodni, operacja Tannenberg, akcja AB, gestapo, terror, deportacje, holokaust, ostateczne rozwiązanie, obozy koncentracyjne i obozy zagłady, bierny opór, walka cywilna,

Środki dydaktyczne:

- mapa ścienna Polska podczas II wojny światowej,
- podręcznik historii dla kl. III
- zdjęcia obrazujące zbrodnie hitlerowskie,
- źródła pisane aktowe: m.in. fragmenty traktatów międzynarodowych, dekrety władz okupacyjnych,
- spisane wspomnienia uczestników wydarzeń,

Formy i metody: praca w grupach, praca z mapą, analiza tekstów źródłowych, elementy pogadanki i dyskusji, korzystanie z portfolio, praca z podręcznikiem

Tok lekcji:

Uczniowie:

- przypomnienie przyczyn wojny, w tym traktatów między ZSRR a Rzeszą Niemiecką
- przypomnienie faktów i dat z września 1939 r. (1, 3, 17 września)
- wskazanie na mapie i omówienie podziału ziem polskich w wyniku porozumień niemiecko – radzieckich – przy pomocy podręcznika (tereny wcielone do ZSRR, ziemie pod okupacją niemiecką: Generalne Gubernatorstwo i ziemie wcielone do Rzeszy)
- uczniowie konstruują zapis w zeszytach
- uczniowie w zespołach opracowują przydzielone im zagadnienia, korzystając z materiałów zebranych w portfolio, atlasów, podręcznika
- przedstawiciele grup prezentują opracowane materiały w formie krótkich wypowiedzi, cytatów z tekstów źródłowych, wybranych fragmentów wspomnień, ilustrują je zdjęciami, plakataми, materiałami audiowizualnymi itp. (np. różnica w sytuacji prawnej: ziemie wcielone zostały objęte niemieckim ustawodawstwem i administracją, poddane bezwzględnej germanizacji, GG miało stanowić- tymczasem- rezerwar polskiej siły roboczej dla III Rzeszy – rozwinąć!;
i dalej terror, np.: obozy, łapanki, egzekucje, masowe mordy, deportacje, wywózki do pracy w Niemczech i inne – rozwinąć!;
i dalej opór Polaków, np: walka cywilna, bierny opór, walka zbrojna – rozwinąć!;
i dalej konsekwencje oporu Polaków: obozy, więzienie, tortury, wywózka na roboty, wyroki śmierci, rozstrzeliwania – rozwinąć!)
- uczniowie układają tekst zapisu do zeszytu: odpowiedź na 5 pytanie, np.:
-Niemcy niszczą intelektualną, przywódczą warstwę narodu polskiego liczyli na podporządkowanie sobie pozostałych Polaków jako bezwolną tanią siłą roboczą.-

Praca domowa:

przygotowanie się do prezentacji materiałów opracowanych na następną lekcję poświęconą bydgoskim nauczycielom.

Nauczyciel

- weryfikuje wypowiedzi uczniów, ocenia
- nauczyciel pomaga i weryfikuje wypowiedź ucznia/uczniów, ocenia
- przydzielenie grupom problemów do opracowania:
 1. jakie były różnice w sytuacji Polaków między GG a ziemiami wcielonymi?
 2. działania germanizacyjne Niemców wobec ziem wcielonych i polskich obywateli tych terenów, formy i metody represjonowania,
 3. jak traktowano Polaków na terenach Generalnego Gubernatorstwa – różne formy terroru?
 4. opór Polaków wobec terroru i konsekwencje tej działalności w przypadku dekonspiracji, lub niepowodzenia,
 5. jakie były przyczyny eksterminacji polskiej inteligencji?
- Nauczyciel czuwa nad poprawnością wypowiedzi i zapisu,
- ocenia pracę grup i aktywność poszczególnych uczniów

Zadanie pracy domowej

Oczekiwane osiągnięcia uczniów:

- znajomość faktów związanych z sytuacją społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją, celów okupanta wobec Polaków i ziem polskich oraz metod ich realizacji,
- zrozumienie i szacunek dla postaw Polaków walczących o zachowanie godności, języka, tradycji, religii i człowieczeństwa mimo grożących im konsekwencji,
- osiągnięcie pewnego stopnia umiejętności posługiwania się różnymi źródłami informacji, analizy tekstów aktowych, wyszukiwania potrzebnych informacji, a także konstruowania na ich podstawie odpowiedzi na postawione pytania – problemy.

Zalecane do wykorzystania na lekcji fragmenty źródeł, m.in.

- Tajny protokół dodatkowy do paktu o nieagresji między Niemcami a ZSRR (tzw. Pakt Ribbentrop – Mołotow), Moskwa 23 sierpnia 1939 r.; 28 września 1939 r. (w: A. L. - Szcześniak, „Zmowa. IV rozbiór Polski”, Warszawa 1990),
- dekret Hitlera z 8 X 1939 r. o organizacji i administracji terenów włączonych do Rzeszy - Wikipedia
- memoriał E.Wetzela i G.Hechta *Sprawa traktowania ludności byłych polskich obszarów z rasowo – politycznego punktu widzenia*, z listopada 1939 r.,
- przemówienie Hansa Franka w sprawie eksterminacji Polaków (w: *Sprawa polska w czasie II wojny światowej na arenie międzynarodowej. Zbiór dokumentów.* Warszawa 1965),

Literatura:

- Cz. Łuczak, „Zagłada”, Warszawa 1989
- Encyklopedia Szkolna – Historia Warszawa 1993
- Stosunki Rzeczypospolitej Polskiej z państwem radzieckim 1918 – 1943. Wybór dokumentów, opr. i wybór Jerzy Kumaniecki, Warszawa 1991
- S. Sierpowski, „Źródła do historii powszechnej okresu międzywojennego”, Poznań 1992
- Okupacja i ruch oporu w dzienniku Hansa Franka 1939 – 1945 Warszawa 1970
- Polska i Niemcy w XX wieku. Wskazówki i materiały do nauczania historii.. Poznań 2001 (pod red. U. A. J. Becher, W. Borodzieja, K. Juchniewicza)

Opracowała Elżbieta Niechwiej
Bydgoszcz, 12 września 2009